

УВОД

Под платним прометом се подразумевају сва плаћања која се врше у новцу (готовинска и безготовинска) између домаћих (физичких и правних) лица те између домаћих и страних лица.

Учесници у платном промету у земљи су: правна лица, радње и физичка лица која у складу са прописима врше плаћање преко рачуна. Овлашћене организације за обављање платног промета су: банке које имају дозволу Агенције за банкарство Републике Српске, Централна банка Босне и Херцеговине и Служба за платни промет Републике Српске до момента њеног укидања и трансформације у друге институције. Плаћање се може вршити у три основна облика:

- готовинско плаћање (уплата средстава на рачун и исплата са рачуна)
- безготовинско плаћање (пренос средстава са рачуна на рачун, те наплата са рачуна)
- обрачунско плаћање (подразумјева компензацију, индосирање, промјена повјериоца и сл.)

Са становишта банке послови платног промета нису тако профитабилни. Чак шта више, они банци доносе више трошкова него добити. Међутим, захваљујући њима у банци се стално налази одређена количина средстава што има веома повољне ефекте на ликвидност банке, као и јачање њеног финансијског потенцијала.

Платни промет са иностранством подразумјева плаћања у иностранству и све наплате из иностранства. Врши се преко рачуна домаћих банака у иностранству (тзв. НОСТРО-рачуни), те рачуна страних банака у земљи (тзв. ЛОРО-рачуни).

Разликујемо :

- клириншки платни промет: - појединачни клиринг
- међудржавни клиринг
- слободан платни промет са конвертибилним валутама.

Слободан платни промет је далеко више присутан, а он се, било готовински или безготовински врши преко одговарајућих НОСТРО и ЛОРО рачуна, те тзв. кореспондирајућих банака. Дужник даје налог својој банци да изврши плаћање, банка даје налог својој кореспондирајућој банци у иностранству да исплати средства повјериоцу. Захваљујући развоју електронике ови послови се данас одвијају веома брзо. Створена је и свјетска организација тзв. SWIFT-Корпорација за свјетске међубанкарске трансакције.

Платни промет се јавља као одговарајући новчани однос, новчано плаћање између два физичка или правна лица, или мјешовито, од којих једно измирује обавезе, а друго наплаћује своја потраживања.

Добро организованим платним прометом се постиже:

- 1) добро напајање репродукције новчаним средствима;
- 2) виши ниво привредне активности;
- 3) виши ниво обрта новчаних средстава;
- 4) виши степен ликвидности, рентабилности и сигурности пословања;
- 5) смањење обима новчаних средстава у облику кредита.

Треба истаћи да постоје специфичности платног промета када се посматрају земље и њихови привредни системи. Те специфичности су изражене у :

- 1) начину организације платног промета;
- 2) броју носилаца платног промета;
- 3) инструментима плаћања;
- 4) начину плаћања;
- 5) облицима плаћања;
- 6) давању важности платном промету у дотичној земљи.

Структуру дипломског рада чине 4 дијела

У првом дијелу, платни промет, дат је увод у тематику, те обрађени појам врсте и носиоци платног промета.

Други дио, електронски платни промет, третира пластичне картице и дистрибуционе системе плаћања на мало.

У трећем дијелу обрађени су инструменти платног промета у земљи и са иностранством.

Четврти дио је фокусиран на документарни акредитив.